

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri foarte moderate.

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

Programele noastre.

De

Dr. Valer Moldovan.

II.

In vremile în cari trăim noi, un program ca cel dela Ölmütz nu ni-se poate pare altceva decât un vis frumos, o iluzie dulce, la care și a te cugeta numai, e ceva ilusoric.

Vremi frumoase au fost acelea când conducătorii poporului Român s'au simțit în putere a cere o autonomie națională teritorială a tuturor Românilor de sub sceptrul Austriei.

Un fel de „Romänenland“ cum l'a numit ministrul Bach.

Azi chiar când ne-am gândi să ne facem un program ideal, dorințele noastre nu ar merge nici decum așa de departe ca în 1849. Azi cred că cu toții ne-am mulțumi cu o autonomie teritorială a tuturor românilor din regatul ungar, se zicem bunăoară ca ceea a Croaților. Cum zic chiar și un astfel de punct de program ni-se pare azi ca ceva foarte de-părtat, pierdut în zările foarte întinse ale viitorului, deci nici mai mult nici mai puțin decât un vis frumos, un ideal.

De aceea nici nu mă ocup mai mult cu programul acesta. E destul dacă știm că au fost vremi, când am stat aproape de a ne putea constitui și organiza ca națiune, pe când azi nici ca naționalitate nu suntem recunoscuți.

În programul național din 1848 sunt o mulțime de puncte cari azi nu mai au nici un înțeles, cari sunt deja realizate sau învechite.

Poate tocmai faptul acesta a îndemnat pe delegații întruniți în conferința din 1881, ca să facă un program cu totul nou și se preteze propunerea de a se menținea programul din 1848.

Astfelu este p. 2 în care se cere desființarea iobăgiei, p. 3 în care se cere libertate industrială și comercială, etc. etc.

Celealalte puncte a programei din 1848, apoi cele 9 puncte a programei din 1881, după conținutul lor se pot grupa în două categorii cu totul diferite.

În categoria primă se pot însira punctele acelea, prin cari se tinde la o schimbare în detrimentul integrității statului ungar sau a unității națiunii politice ungare, și ridicarea poporului român la rangul de națiune, de corp moral politic, în înțeles de drept public.

Aceste puncte sunt:

1. Punctul prim din 1848 în care se zice că „națiunea română pretinde independența sa națională în respectul politic, ca să figureze în numele seu ca națiune română“

2. Apoi punctul 1 al programului din 1881 adică recăștigarea „autonomiei Transilvaniei“.

Considerând că în „Transilvania“ reprezentanța în dieta țerii s'a făcut pe baza reprezentării singuraticelor naționalități ca corporațiuni politice, deci un fel de reprezentare colectivă, cum o au Croații în dieta din Pesta, — e clar că punctele acestea ale celor două programe sunt identice, sunt de aceeași calitate, de aceeași categorie.

De categoria a doua se țin punctele cari cuprind pretențiuni de acelea, pe cari le putem realiza fără a atinge integritatea națiunii politice ungare, fără a cere teritor separat pe seama Românilor ca unei națiuni politice.

Sunt gravamine cari în parte sunt comune și cu a altor partide politice d. e. cu a socialistilor, cum e votul universal, sau cu a altor naționalități cum e d. e. punctul 4 din 1881 prin care se cere revisuirea legii de naționalități în favorul nostru și executarea ei.

Cu un cuvânt punctelele acestea mai toate sunt în parte identice cu programul poporal al Sașilor și

să neliniștesc ei. Sunt îmbătați de același vis pustiu. Sunt triști de aceeași veche nenorocire a inimii...

O vîd între alții, veselă, — suride tuturor, — când retras într'un colț eu stau întunecat, pe gânduri...

— Sando, — tu ești durerea mea, și eu iubesc durerea...

De durere inima s'a strîns convulsiv și s'a sbătea desperată, ca pasărea rănită, — când, — ridicându-se cortina, — corul mixt, sub conducerea dibace a d-lui Bașiota, — și-a început o armonioasă cântare, — frumoasă, lină, ca plînsul...

Murmur lin, dureros s'a răspândit în sală, durerea doinelor românești s'a așternut cu nobleta ei de sentiment, peste inimi... Dl Meruțiu are o voce frumoasă de tenor, înduioșătoare... Apoi vârtejul melodios de armonii a urmat repede. — D-șoara Murășan din Beiuș și D-șoara Isac din Cluj, au dovedit o artă superioară, la clavier. Acorduri duioase și vesele au năpădit sala, au vibrat dulce în aer și s'au strecurat la inimi...

cu cel al Slovacilor. Realizarea lor avem drept să o cerem și numai pe faptul nud al existenței noastre pe aceste plaiuri, fără a ne mai provoca la drepturi istorice.

Cine va trage la îndoială, că unui popor de trei milioane, deja prin faptul că există aici și plătește dare în bani și în sânge, îi compete dreptul de a se cultiva prin școli susținute din banii proprii, are drept la autonomia bisericii sale, poate pretinde respectarea limbei lui în justiție și administrație, are drept la funcționari români în proporția sa numerică? Și ce e mai însemnat, tot pe dreptul natural și pe libertățile publice, se bazează și dreptul poporului român de a forma o partidă politică cu un program al seu, de a-și pune candidații sei în cercurile electorale existente.

Bine să distingem însă, că din punct de vedere al dreptului public existent, deputații aleși nu pot fi priviți ca reprezentanții națiunii române, căci aceasta ar fi un fel de reprezentanță colectivă din partea unei națiuni politice.

Nu. Deputații candidați din partea partidei politice române, sunt reprezentanții cercurilor electorale care i-au ales. Nu au mai mult drept decât ori care alt deputat din dieta țerii. Nu pot e-luata nimic decât pe calea majorității pe care o pot câștiga din cas în cas pentru vederile și proiectele lor.

Astfel precisată chestia, e ilegală ordinațiunea lui Hieronymi. Pentru că legea de naționalități însăși recunoaște existența naționalităților.

Cuvintele introductive a legii de naționalități prin care se enunță unitatea singurei națiuni politice ungare, eschide ființa altor națiuni politice, dar nu eschide existența naționalităților ca atari, ca individualități etnice, cari se pot grupa în partide politice cu programe deosebite.

„Sub mâna lor, clapele cântă
Un trist amor, poveste sfântă,
Pe-o melodie plângătoare
Ca glasul Lebedei ce moare.

Ascult visând, pribegul vaer
Ce îndelung vibrează în aer, —
Și-adânc în inimă s'a stîng
Durerea clapei, — care plînge...

Ascult pierdut... până ce moare.
Incet, cântarea plângătoare,
În murmurări încetinește...
O! de-'ași muri și eu cu ele!“

Auzit-ați priveghitoarele cântând în pacea nopții instelate? Nu v'a cuprins duioșia mistică, nostalgia dorință de lumi străine, lumea cântărilor, — a melodiei, — cu plîns de priveghitoare și glas de fluier ciobănesc?

Eu am fost vre-o câteva clipe în lumea asta visată... A fost când ascultam vocea, cântecele priveghitoarelor noastre — Anița Onițiu, Lucreția Mureșan și Virginia Gall...

Cât de vrăjită-i melodia pe buzele lor.

Mi-să părea că primesc aripi, — că mă înalț spre lumile de stele, de parte, — departe, legănat de fericire

Ca se rezumez:

Categoria primă de gravamine, adică punctul 1. din 1848 și punctul 1 din 1881, sunt revindicări de drept public, prin cari se tinde la schimbarea și spargerea unității politice a națiunii ungare.

Sunt revindicări acestea la ajungerea cărora are mare rol dreptul istoric. Se poate că din punct de vedere a filosofiei dreptului, fiecare națiune să aibă dreptul natural de a se constitui în o națiune și fără de-a avea la spate dreptul istoric. Istoria universală, precum și drepturile positive însă, stau încă și azi pe temelii drepturilor istorice.

Categoria a doua de cari se țin toate celelalte puncte din cele două programe, se bazează exclusiv pe principiile de libertate și egalitate. Nu tind la schimbări de natura celor descrise în punctul de mai înainte.

Gravamine din categoria aceasta se cuprind în parte și în programele altor partide politice cari stau absolut pe baza dreptului public existent, cum sunt partida socialistilor și a celorlalte naționalități.

Fulurea lor, laudă

Jidanca „Hunyadvármege“ din din Deva, scriind despre alegerea de primar din Dobra, despre care am publicat și noi raport în numărul trecut, scrie printre altele:

„Au concurat George Herbai, fostul primar, care și politicește s'a ținut totdeauna printre românii moderați (oare? Cine votează cu ungurii, e român moderat?! Red. »Lib«), Nic. Criste și Nic. Tocaci, români naționaliști moderați, cum și Iosif Criste și Aron Muntean, naționaliști ultraiști.

„Au fost candidați (de solgăbirul) George Herbai, Niculiță Criste și Nic. Tocaci.

„Când solgăbirul a făcut candidarea, alegătorii au primit-o cu larmă asurzitoare! Cu tot prețul voiau se aleagă pe Iosif Criste și Aron Muntean, români ultraiști! (Onoare lor că asta au voit-o! Red. Libertatea).

„Protopresbiterul Iosif Morariu vîzînd că mulțimea iritată, nu vrea să

în visuri de noroc... La dreapta mea era Sanda, — frumoasă, frumoasă și bună, bună cum eu o visam, dar cum în realitate nu e.

Și i-am zis: ascultă, tu, — „Durea mea“, — privește steaua fericirii mele acoperită cu lințolul durerii nemăngăiate... cu fragedele mâni înlătură!; — privește în razele ei și te vei vedea pe tine, ca în oglindă, ca în stropi de lacrimi, plânși pentru tine... Și ea m'a ascultat, și eram atât de fericit, iar' priveghitoarele noastre cântau vrăjit și lin, cântarea florilor îndrăgostite...

Dar... Ah! de ce mă scoateți atât de brusc din vise? De ce aplaudați? Cântări atât de frumoase nu s'au aplaudează. Le aplaudează inima, — asta-i răsplata lor. Tăcerea înmărmurită, respirațiile oprite, — ochii aprinși, — asta s'au fie răsplata cântării lor, spre a să deosebi de cele comune...

Dar' la ce bun să mai dăpăn firul amintirilor, — și cum ași putea ilustra prin cuvinte reușita acestui concert? Cine n'a fost de față, nu va înțē-

se mai liniștească, ba că arată o ținută amenințătoare, a pășit în mijlocul lor și i-a liniștit că legea dă drept solgăbirului a face așa (candidarea) și atunci alegătorii s'au liniștit cu totul și au ales unanim pe Nicolau Tocaci, de vreme ce pe ceilalți doi (cari se dăseră în coate cu Ungurii. Red.) n'au voit să voteze pe nici unul!

„Dup'aceasta reprezentanța a ales unanim de cassar com. pe Iosif Criste și de tutor pe Iosif Herbai.

„Când apoi a fost să se țină protocolul, protopopul Iosif Morariu a ridicat cererea, ca protocolul să se țină și în limba română, dar protopopul a respins cererea »energic«, aducînd agile motive de drept“.

Că în chip energic a respins volnicul sbir dreptele cereri ale alegătorilor și a vredicului lor protopop apărător al limbei noastre dulci românești, — nu știm, dar brutal și volnic vedem că a fost! Fie-i de hac.

Dar pe bravii alegători Dobreni și pe vrednicul de toată onoarea protopresbiter al lor, națiunea română îi strînge cu drag la sinul seu, ca pe unii din cei mai credincioși și dragi fii ai sei! Onoare lor! Hula dușmanilor neamului, e cel mai bun atestat ce li-se poate da!

Sensalii...

— O iconă a Budapestei. —

După terminarea ascultărilor comisiei parlamentare în cauza mituirilor, ascultări cari au descoperit, că mulți din chiar cei ce joacă pe „grozavii“, din kossuthiști, sunt oameni cu afaceri foarte pătate, — „Budapești Hirlap“ scrie un articol în care zice: Mirosul acru (amar) ce l'au lăsat după sine ascultările comisiei parlamentare, va trebui să trezească încă lungă vreme o greață în tot omul judecător! Ne e rușine, zice, că s'a tras jos perdeaua binefăcătoare care tot mai coperea cât de cât murdăria lumii de sensali din capitală... Și arată cum e plină Pesta de sensali speculanți ordinari, cari pescuiesc în tulbure spre ași face trebușoarele, și cari s'au vîrît acum și în politică, folosind tulburele politice din Pesta, pentru a face un geșeft, căci aceea s'a dovedit, că adică toată afacerea mituirii din dietă n'a fost decât specula unor mișei, cari s'au folosit de cre-

lege, cine a fost, — acela știe din propria impresie.

Noi am rămas uimiți de rezultatul neașteptat, — dar' mai uimiți erau Maghiarii, cari aveau idei mai slabe despre noi.

Da, — a reușit splendid acest concert, fiindcă s'a lucrat cu jertfe, cu abnegație, cu zel pentru reușita lui.

A reușit, — deși de subț ferești pătrundeau sîlbatoc urletele canaliei streine din Baia-mare, — agitate de niște oratori evrei, și pornite de năravul idiot și asiatic a compatrioților nostri, — cari, — ori unde în lume, sunt de-apururi aceiași, — oaspeți incomozi, da, incomozi, prin lipsa lor de maniere, simț nobil și creștere... Necultura lor s'a arătat aici în toată golăciunea ei murdară...

Dar... câinii latră, luna rîde.

E de prisos să mai spun că balul din seara următoare a întrunit un așa număr mare de oaspeți, încât sala foarte spațioasă, s'a dovedit mică.

Atâta eleganță, atâta fericire și atâtea frumuseți deflău pe dinaintea-mi,

FOIȚA

Impresii dela

CONCERTUL ȘI BALUL

din

BAIA-MARE

— o —

Acorduri dulci, simfonie fermecată îmi sună la urechi... E reminiscența concertului din Baia-Mare.

Au trecut opt zile de-atunci, — acuma sunt acasă, — stau singur în grădină, — pe gânduri... Ah! ce frumos a fost, și ce grabnic au trecut zilele petrecute la Baia-mare...

Și mă cuprinde nostalgia, — un tremurat ușor, — iar' privirea mea s'au pierde înduioșată în slava cerului, spre nord... departe spre Baia-mare.

Vîd sala de concert, indesuită de public vesel și elegant, — vîd decorația splendidă, — draperiile falfăind, vîd curiositatea în ochii tuturor...

Ochii mei caută un razim, și-l află în șirele dintăi... De același dor

dulitatea lui Szapary spre a storcea bani dela el, spunându-i că apoi ei îndată astupă gura obstrucției.

Și ziarul maghiar izbucnește aspru contra acestor „sensali“, adecă speculanți mișei, cari folosesc strătorarea ori prostia unuia și altuia pentru a-i storcea bani și cari acum, zice, *iată s'au virut până acolo unde se hotărăsc afacerile ferii!*

„Prin sutele de cafenele ale Budapestei — spune „B.H.“ — își așteaptă ei ocaziunile de câștig! Colossal de mulți tineri ușor crezători, oameni ce au lipsă de credit și comercianți vrednici de soarte mai bună, au căzut jertfă a acestor sensali!

„Și sunt cu miile aici (în Pesta). Și pe încălțăminte mulțora e încă și acum tina galițeană (de jidov alungat din Galiția), căci doar abia câteva săptămâni au odichnit în cutare cuib din Maramureș ori Bereg, până au ajuns se-și câștigă hârtii (documente patriotice...) și legături. — Sunt cu totul străini de maghiarime și de viața publică maghiară (deși se dau de „uj-magyar“). Limba lor e ceva amestecătură bizară, iar între sine au o limbă de hoți, secretă!“

Fruntașul ziar maghiar bicuiește și el odată pe mișei cari pescuiesc în tulbure, cari și politica o tulbură, ca așa se-și poată face mai bine treburile.

„Dar de ce să fie drept, ziarul maghiar se nu uite, că și *redacțiile foilor maghiare aproape toate sunt pline de atari indivizi*, cari diriguesc politica presei maghiare, în deosebi în ce privește pe naționalități! Ei tună și durdue prin ziarele maghiară asupra naționalităților, și ei irită așa de mult magharimea conta noastră, ca se nu poată fi înțelegere între noi și Maghiari, căci în neînțelegere, în tulbure e apoi mediul lor de viață, în limpede ar perii, ticăloșii!

Și „Budapesti Hirlap“ se caute numai bine și în propria redacție, că de sigur va găsi și aci multe nasuri kohn-ice, cari n'ar avea loc acolo!

Prețul păcii.

Maestratea Sa Impăratul-Rege se află în Budapesta spre a cerca rezolvarea crizei ministeriale și a împăca și opoziția maghiară pe tema pretensiunilor militare. Sa zvonit și de unele foi s'a dat ca fapt, că M. Sa ar fi aplicat a da

încaț eu, cum stam cu brațele încrușișate într'un colț, creșteam de fericire vederii frumoșilor Români.

Părechi fericite, se preumblau la braț, cu ochii schinteietori, și gureșe copile ciripeau ca pasările în zori, prin gardul dela vie. Toți aveau o simpatie, toți își aveau fericirea, mulțumirea lor, — ascuns într'un colț, numai scriitorul acestor rînduri sta nemângăiat, pe când mireasa inimii lui sbura pe alte brațe, mai nevrednice s'o poate, dar' mai fericite...

O încercare încă... Nu! Azi nu se mai poate, — perdută-i pentru mine pe, veci...

Am plecat, lăsând balul în toiul seu...

„De rupi din codru-o rămurea, Ce-i pasă codrului de ea?“
Și ce i-a pasat oare ei De lipsa mea?

Cu fața ascunsă în perne, sdrobit de trăsniitul nenorocului meu, stam pătîmind... Acorduri de vals îmi străbăteau la urechi, vedeam par'că valsul legănându-se lenios în sală, inima mea s'a strîns mănunchiu în piept... Am deschis fereastra și bătut în față de vîntul recoros al nopții, mi-am cufun-

următoarele concesiuni Ungurilor la armată în partea ei din Ungaria:

Vulturul cu două capete se fie înlocuit cu coroana ungară deasupra cărei va fi pus monogramul M. Sale.

Steagurile de până aci se fie înlocuite cu altele albe, cari vor purta icoana Maicii Domnului pe o parte, iar pe cealaltă coroana Ungariei și emblema casei domnitoare.

Oficerii ungari dela regimentele austriace se fie transferați toți la regimentele din Ungaria.

La tribunalele de război limba de pertractări se fie cea unguească; ear de președinți la aceste tribunale vor fi denumiți numai astfel de generali, cari știu unguește.

Înfîntarea unei academii de oficeri de cavalerie și propunerea limbii maghiare în școalele de cadeți.

Limba de comandă a regimentelor de husari se fie cea maghiară.

Din multe părți însă se trag la îndoială aceste știri. Zilele astea lucrul se va decide și se va ști.

„Vigyázz!“

Din privilegiul alegerii de primar la Dobra, unde, precum am arătat, alegătorii și fruntașii români au avut o ținută egal de nobilă cu cea dela alegerea de deputat, — organul clicei guvernamentale din Deva serie:

„Această alegere ne servește de pildă admonietoare la aceea, că conducătorii alegerilor (de primari) trebuie să poarte grije din punct de vedere patriotic de aceea, ca astfel de elemente să ajungă în aceste posturi de conducători (primari), despre cari au convingerea curată în privința simțmintelor lor „patriotice“ și a felului lor de gândire, căci dacă alegerile nu se fac cu aceste precauțiuni, atunci nu numai în viața politică, ci și peste tot în cea socială și publică, ajung la putere nisuițele nepatriotice, tulburătoare de pace.“

O fi, o fi, dacă poporul nostru nu vi-ar înțelege deja destul de bine terțipurile, și desperatul acesta strigă de „Vigyázz!“ că se trezesc Români! Ori strigați „vigyázz“ ori: „ei-vei“... Români se vor trezi și vă vor așeza la locul vostru!

Pahod na —

Intrădever nici mai mult nici mai puțin ci curate case de transport și de întrevederi puțin mângăitoare au devenit pușcăriile maghiare pentru noi, fiii opusitelor naționalități nemaghiare din această nenorocită țeară, ajunsă acum nouă mamă vitregă. E destul să caști numai gura și-ți arată de loc drumul Seghedinului.

dat privirea și gândul în chaosul nemărginit...

Pături dese de noapte stăpâneau orașul, dar' și în noapte era mai multă lumină ca în sufletul meu.

O Doamne!... Cum așa fi dorit atunci se-mi înghiție inima, — se nu mai bată, — un sloi de ghiată, — un stean de peatră să fie, să rid cu hohot, să mă întorc zimbitor în sală, și să mă arunc în vârtejul unui vals nebun cu cea dintâi „backfiș“ ce mi-ar fi ieșit în cale... Dar'...

„Unheilbar ist mein Herzleid... Verfehltes Leben — verfehlt Lieber...“

Sunt opt zile de-atunci... acuma stau în grădină, trist, — pe gânduri. Acorduri dulci, simphonie fermecată îmi sună la urechi... E reminiscența concertului din Baia-mare.

Plec fruntea în palme, — mă cuprînde un dor nebun de călătorit, — aș plînge, — mi-aș face sfârșitul, și tremur și nu am stare...

E reminiscența balului din Baia-mare.

Turda, 17 August 1903.

V. E. M.

Seghedinul e Siberia noastră, eșafodul și așa zicînd „Transportschaus“-ul unde negreșit ne întălim. Un fel de „Transporthaus“ non plus ultra, de unde un ul iese și doi trei se bagă.

Numai Mercuria trecută (12 August n.) a fost eliberat din beciurile Seghedinului dl H. Schroff redactor la intrasigentul ziar săsesc „Kronstädter Zeitung“ unde stătuse cinci luni, avînd de tovarăși pe dnii V. Lazar și G. Mohan, și eată că modernul eșafod va primi pe ziua de 10 Septembrie n. a. c. la sine pe dl T. V. Păcățian spre a-și începe pe-deapsa de 6 luni, dictată în procesul „Cărții de aur“ Vol. I.

Mai socoate aci încă procesele dlui V. E. Moldovan, recursul părintelui I. Moța, noul proces intentat redactorului nostru responsabil I. V. Ioanovici și procesul „Foi Poporului“, cari toate au să se resoalve ca de regulă...

Trebuie să tresari...

Vor veni apoi ear foile unguești ca să aplaudeze, că li-s-au împopulat temnițele cu „agitatori valahi“.

DoI.

Știri politice

Intrevedere de monarhi. Se scrie că Regele Angliei Eduard care în timpul de față petrece la scăzile din Marienbad, va sosi la sfârșitul lunei curente la Viena.

Va fi primit de M. Sa cu mare alaiu și de toți archiducii aflători în Viena și va rămănea la Viena până în 3 Septembrie n.

Despre Țarul Rusiei de asemenea se dă ca sigură știrea, că din privilegiul călătoriei Sale la Roma, se va opri și la Viena, făcînd o vizită M. Sale.

Războiul în Balcani între răsculații macedoneni și armata turcească, ia întineri tot mai îngrijitoare.

Ingreunează mult situația fap-tul nesocotit al supușilor turci, cari au omorît pe consulul rusesc Rostovski, și acum Rusia pășește energic contra Turciei, pentru a-și lua satisfacție. A trimis întreagă flota sa de războiu din M.-Neagră în apele turcești, 5 corăbii mari, 4 torpede și 6 torpiloare. Prin asta vrea să facă presiune asupra Turciei, să aducă astfel de reforme în Macedonia, cari vin la socoteală politice rusești.

Bucureștii vara.

In vremea vacanțelor.

— Din Voința Națională. —

Aspectul Orașului

Capitala în timpul vacanței și mai ales al căldurilor, ia aspectul unui oraș îndepărtat de provincie, monoton și fără viață.

Dacă cine-va ar veni pentru prima dată în București, în timpul vacanțelor, și ar eși ziua pe stradă, pe o zi ca acestea prin cari trecem acum, de sigur că și-ar face o idee foarte bizară de acest oraș.

Străzile pustii, iar prăvăliile și mai pustii.

În adevăr, ziua, mai ales între oarele 1—5 d. a., nu cred că întâlniți pe sdradele Bucureștilor un om pe kilometru pătrat! Pare că toți caută să se retragă sub un adăpost cât se poate mai umbrat și mai ascuns de arșița soarelui care dogorește ca dintr'un cuptor!

Oamenii cari apar pe strade în aceste ore de înăbușitoare căldură, acei cari se hazardează să înfrunte

Correspondență

Comloșul-mare, Aug., 1903.

Onorată Redacțiune!

Vă rog să binevoiți a da loc în prețuita foaie „Libertatea“ următoarelor:

Cu câteva săptămâni înainte am cetit în ziarul „Drapelul“ din Lugoj concursul pentru ocuparea postului de notar comunal dela noi, în care atrage luarea aminte a celor interesați Români, la un astfel de post ca cel din Comloșul-mare. M'am bucurat nu numai de șirele publicate în „Drapelul“, dar' mai vîrtos din mișcările reprezentanților comunali, cari au drept la alegere, m'am bucurat și pentru aceea că la astfel de mișcări Românești, am văzut și pe conducătorii români în frunte cu dl protopop gr.-cat. Dr. Laurian Luca, m'am bucurat mai vîrtos pentru aceea, că cu toții s'au înțeles, reprezentanții și cărturarii nostri, ca să stăruiască pe lângă protopretorele, ca să ne pună și un Român în candidare!

Mare mi-a fost mirarea și tare m'am supărat, nu numai eu, ci întreaga comună românească, când la ziua de 18 Iulie n., când a fost alegerea, după ce protopretorele arată lista candidaților, între care nici un Român: nici unul din conducători nu se scoală, după cum a fost înțelegerea, ca să ceară și un Român, ci din contră, când membrul Andrei Bălan, s'a sculat și a făcut imputări protopretorului, că pentru ce nu a pus și un Român în candidare, căci din 5 candidați de D-sa nici unul nu ne e cunoscut, și totodată îl roagă să facă și pe voia poporului, atunci protopopul conducător Dr. Laurian Luca nu a așteptat răspunsul protopretorului, ci iute se scoală și strigă în gura mare „Trăiască Árpád!“ adecă unul din candidații protopretorului! Atunci protopretorele văzînd cum stau lucrurile, răspunde membrului A. Bălan, că dînsul se folosește de dreptul său.

Întreb pe dl protopop Dr. Luca, că unde a lăsat înțelegerea avută? Unde a lăsat subscrierea de dînsul scrisă către protopretorele în care a cerut Român în candidare? Și, ca ce interes l-a îndemnat la aceste fapte?

Un Român.

Economie.

Intru atențiunea proprietarilor de porci.

Vindecarea orbanului la porci.

J. Sovik mare econom în Sobesuk-Plumenea, în Moravia, descrie felul de vindecare a orbanului la porci pe basa probelor sale proprii, din care extragem și noi cele următoare:

Sovik avea într'un grajd 18 porci bine hrăniți, de câte 5 luni

limbile de-foc cari ard obrazul mai rău decăt un tăciune, trebuie să fie la o extremă nevoie sau ursiți de soartă să ispășească vecinic păcatele celor din Sodoma și Gomora...

Lesne este de înțeles că orașul pare ziua pustiu, de și seara își recapătă obicinuitul lui aspect.

„In concediu“!..

Să te ferească Dumnezeu să ai vre-o afacere în acest timp pe la vre-o autoritate.

Birourile sunt aproape pustii ca și străzile orașului.

— Caut pe dl director.
— În concediu!
— Când vine?
— În Septembrie.
— Atunci dl sub-director.
— Nu vine de cât la 16 August.
— Dar unde s'a dus?
— În concediu!
— Dl șef de serviciu?
— În concediu.
— Dl sub-șef, dl șef de biurou, dl sub...
— În concediu, dle, în concediu. Veniți prin Septembrie!

de bătrâni. La 12 dintrînșii a băgat de seamă în Iulie 1898 orbanul, precând ceilalți 6 erau sănătoși. Deloc a deosebit pe cei sănătoși de cei bolnavi, ducîndu-i într'alt grajd bine curățit, iar după aceasta — era pela 4 oare d. a. — le-au dat la toți de mîncare.

A văzut că porcii cei sănătoși au mîncat, iar cei bolnavi nu.

S'a apucat numai decăt de felul seu de vindecare și anume: a luat un fer mai mărișor și l'a încălzit în foc până s'a făcut roșu, apoi a intrat cu el în grajdul porcilor bolnavi de orban, a închis ușa, ferestrele și a astupat și alte găuri ale grajdului, apoi a turnat pe ferul cel încălzit carbol negru producînd niște gazuri tare puturoase. Eșînd apoi din grajd, l'a încauit 2 minute. Tot așa a făcut și în grajdul celor 6 porci sănătoși. Cęști din urmă, cei sănătoși, se mișcau și gorăiau prin grajd fără astămpăr, pe când cei 12 bolnavi din celalalt grajd nici nu se clătinau din locul lor!

După două ore intrînd în grajdul porcilor bolnavi i-a aflat pe toți în picioare, și mîncarea toată consumată.

Porcii erau sănătoși.

Numai decăt a curățit grajdul bine, l'a spoit și l'a desinficiat (curățit) cu carbol, iar porcii i-a spălat cu apă călduță.

Se vede deci că gazurile de carbol produse prin ferul ars, sunt un mijloc tare bun și totodată ieftin la vindecarea orbanului porcilor.

D.

Literatură

„Trei conferințe teosofice“

de Dionisie Stoica.

În zilele trecute a apărut în B-Pesta o broșură cu titlul de mai sus, care pe cât e de streină ea, tot atât de strein și necunoscut în literatura românească este și subiectul, pe care îl tractează.

Subiectul acestei broșuri aparține filosofiei religioase, și special unui curent nou în această filosofie, necunoscut până acum la noi, așa numita teosofie, curent adus în Europa din Orient de vr'o 30 de ani, și răspândit cu deosebire între Englezi și Nemți. Curentul acesta combină vederile materialistilor cu ale idealistilor, și luând

Și pretutindenii nu obții decăt acest răspuns, unu și același, invariabil: „In concediu“.

Iar tu, care n'ai luat nici un concediu, în modestia ta ai fi foarte mulțumit se-și ia concediu nevoile tale, cel puțin pe cât timp ține și concediul funcționarilor...

Cum merg afacerile?

Cel mai jalnic aspect în timpul vacanțelor îl au de sigur prăvăliile.

Ți-e mai mare mila văzînd străduiala negustorilor de a arangia mai bine și mai atractiv vitrinele—fără însă a putea reuși să atragă pe cine-va! La dreptul vorbind, nici n'au pe cine să atragă, dacă toată lumea care face de obicei târgueli, a plecat! Și această lipsă de afaceri se resimte mai ales la magazinele de mode, de lingerie și manufactură, de articole de lux.

Rar când vezi în fața acestor magazine oprindu-se câte o trăsura din care se scoabără vre-un întfrizat în Capitală, spre a-și face ultimele târgueli de plecare.

în ajutor și sfânta scriptură caută pe această cale de mijloc să explice rostul omenimei, și a întregului univers.

Cu vederile acestui curent se ocupă și autorul broșurii amintite în trei conferințe ținute în sinul societății de lectură „P. Maior” din B. Pesta. Iată-le în rezumat:

I. Un nou curent în filosofie. Hartmann îl numește „lupta luminii contra întunericului, învingerea asupra rătăcirii și a minciunii, prin puterea cunoașterii adevărului”. (Die teos. Verbrüderung der Menschheit).

Și teosofia tinde după cunoașterea adevărului, ca și celelalte științe. Teosofia însă nu cunoaște dogme, e cea mai înaltă înțelepciune, lupta însăși după adevăr, recunoașterea lui și viețuirea în acest adevăr. Unește știința cu religia și cu filosofia și cu acestea caută calea spre adevăr.

Prima condiție e morala și cunoașterea proprie. Dacă te cunoști pe tine însuși ajungi la recunoașterea adevărului, trăiești în el și atunci îl pricepi și ești aproape de perfecțiune. Condiția principală e deci să simți adevărul, căci numai așa poți ajunge să pricepi atât adevărurile relative cât și cele absolute, dar mai virtos acestea. D. e. Isus a fost convins despre adevărurile profesate de el, le-a simțit, a trăit în ele și a fost ființa cea mai apropiată de perfecțiune.

Pe baza acestora explică teosofia evoluția universului în modul următor.

II. Misteriul evoluției și renașterea. Darwin a explicat corect evoluția universului, trecerea dintr-un regn în altul, a fost însă prea unilateral când s'a legat numai de materie, de dezvoltarea fizică, de aceea s'a împiedicat la trecerea dela maimuță la om... **In univers înseși a planat și planează pururea o forță, o putere, forța D-zeirii, care există și în minerale în mod latent, la vegetale mai vie, la animale și mai vie, iar la om cu mult mai pregnantă, ca la celelalte.** Această forță întrupată în materie a trebuit să treacă prin multe faze, ceea-ce a reclamat mii și mii de ani, până-ce a putut ajunge să conducă pe om în toate ale lui, numai perfecționându-se alături cu materia, în care a fost întrupată. Forța aceasta constituie în om conștiința individuală, sufletul. Conștiința aceasta individuală, e nemuritoare. Nu pere — susține această filosofie, — ci se întrupează în alt corp. Se renaște și de mai multe ori, până cu

Afacerile merg greu, greu de tot, iar bieți negustori se resemnează și așteaptă zilele de belșug.

Serile

Cu totul alt-fel însă stau lucrurile în serile acestor zile de vacanțe și de călduri.

De la orele 6—7 încep să se populeze berăriile, și treptat-treptat lumea populează stradele.

Seara, după orele 8, lumea se scurge în centru din toate unghiurile Capitalei.

Te miri de unde a putut să iasă atâtea lume dintr-un oraș care a fost toată ziua pustiu!

Pălcuri, pălcuri se adună mereu, și rîndurile se îngroașe într-una ca un rîu care se revarsă peste albia lui.

Incetul cu incetul grădiniile se umplu de lume și după orele 9 seara cu greu mai poți găsi un loc!

E singurul timp când poți să mai respiri puțin după munca obositoare și după atâtea căldură înăbușitoare de peste zi.

rătăindu-se de tot ce e lumesc, ajunge la o dezvoltare atât de înaltă, că se unifică cu D-zeirea. Numai prin renaștere se poate documenta dreptatea netăgăduită a naturii. Sufletul are să se întrupeze în fel de fel de trupuri, ca astfel să se desvolte, să se apropie de D-zeu, prin sine, prin voința sa liberă. Cei rei, încătușați de materie, au să se renască de mai multe ori, să treacă prin acest iad al suferințelor de pe pământ mai de multe ori, ca altul, care prin voința sa a tins spre lucruri morale și s'a apropiat mai mult de D-zeu. Morala deci, viața corectă te duce mai curând la scopul suprem, unificarea cu Dumnezeuire.

III. Carma, cuvânt sanscrit, însemnează „faptă”, activitate. Nu-i altceva, decât legea generală a rațiunii, în urma căreia fie-care faptă este o cauză cu anumite urmări, cari iar sunt cauze pentru alte activități și așa în infinit. Fie-care om ca și fie-care popor își are carma sa, pe care singur și-o creiază, cât timp e în activitate organismul. Prin urmare se pot observa în evoluția omului mai multe stadii de dezvoltare. Stadiul prim e numit tamas, când omul e pasiv sufletește; stadiul al doilea e ragia, timpul patimilor și al poftelor și stadiul al treilea satva, când omul ajunge la puțină cuminenție, însușirile etice morale sunt aduse la viață și se emancipează repede de sub cele materiale.

Tot așa și în evoluția pământului sunt trei perioade mari, timpul de amalgamare a regnului mineral, vegetal și animalic. În cadrul acestor trei perioade între alte 7 perioade mai mici, — cele 7 zile ale bibliei — cari fiecare sunt perioade de mii și mii de ani, 1. A făcut D-zeu materia, 2. a separat materia mai fină (apa) de cea mai dură (pământ), 3. lumina, materie fină, 4. regnul vegetal, 5. regnul animalic, 6. omul, 7. odihna, repausul, raiul, scopul ultim. Tot așa și în om găsim aceste 7 principii 1—4 corpul extern (pământ, apă, aer și forță) 5. corpul eteric, 6. corpul astral, 7. corpul spiritual, ideal. Toate aceste însă pretind timp de mii de ani, și cer trecere prin multe faze. De aceea se poate omul renaște odată ca femeie, altădată ca bărbat, odată într-o națiune, altădată în alta etc. Și ajuns omul la conștiința individuală, își poate cunoaște toate existențele anterioare și viitoare, pe baza unor deducțiuni logice.

Acesta este cuprinsul broșurii amintite. Sunt tot atâtea idei, cari n'au prea fost până acum cunoscute în forma aceasta literaturii noastre. Prin broșura aceasta intră vederile acestea teosofice și în lumea științei noastre.

Nu mă extind la o aprețiere a acestor vederi, pentru-că nu le cunosc în deajuns, mă mărginesc numai la constatarea faptului, că broșura aceasta e binevenită în sinul muncitorilor pentru știința noastră, cu deosebire bisericască, de-oarece în materie filosofică-religioasă nu s'a scris mai nimic la noi. Indiferent deci, că ideile, pe cari le propagă autorul, aderent al curentului teosofic, sunt bune sau nu, pentru-că de vor fi bune își vor croi ele drum, de nu își vor pleca capul sub tăișul nimitor al criticeii. Cel puțin străbate cunoașterea vederilor teosofice și la noi și se va simți unul sau altul îndemnat de-a se ocupa cu ele mai amănunțit, iar știința și literatura noastră din aceasta numai folos poate să tragă.

Jianu.

NOUȚĂȚI

P. S. Sa Dr. Dem. Radu, a părăsit Lugojul Vineri în săptămâna trecută pentru a ocupa scaunul de Episcop al bogatei diecese gr-cat. române de Oradea mare. P. S. Sa a fost instalat în noul scaun Dumineca trecută, fără serbări deosebite, ci cu festivitate numai religioasă, servind în biserică, cetindu-se bula papală și decretul de denumire al M. Sale, — după cari P. S. Sa a ținut o vorbire mare. A lipsit chiar și obicinuitul banchet, și în schimb P. S. Sa a dăruit orașului Oradea 3000 cor. anume 1000 pentru săraci și 2000 pentru trebuințele orașului.

— P. S. Sa Dr. Hossu, noul Episcop gr-cat. al Lugojului va merge să iee conducerea diecesei devenite vacantă, abia pe la începutul lui Octombrie.

Cetatea Hunedoarei, cetatea favorită a Corvineștilor, va fi renovată temeinic pe speșele statului, ca un monument prețios din trecutul țerii.

Școala comunală în Cigmău. Cu multă părere de rău aflăm, că comuna Cigmău e pe cale a-și pierde școala confesională. Pretorele Geoagiului a primit însărcinarea de a pertracta cu comuna pentru provăderea școlii cu cele de lipsă, și apoi să va înființa. Și oamenii cred că prin asta scapă de plata dascălului, pe când în fapt o plătesc în dare încă în măsură mai mare! — și în schimb copiii lor vor ieși din școala comunală mai prostiți ca din cea confesională, neînțelegând ce se propune acolo!

Notarul D. Lăcătuș dela Zam și-a cerut pensionarea, după un serviciu de 40 ani.

În curând se vor întregi și notariatele vacante ale Șoimușului și al Lăpugului-de-jos.

Vacant va rămănea în curând și notariatul din Almașul-mare, căci fiscalul comitatens și-a dat opinia ca notarul de acum (ungur) să fie lăpădat din oficiu, pentru iregularități.

Iarăși moarte în fabrica din Hunedoara. Jalinic sfârșit a avut un tânăr student de clasa a VI. gimnazială și doi mașiniști dela fabrica de fer din Hunedoara. În 12 Aug la 3 ore d. a. studentul Béla Kotska, fiul inginerului fabricii de acolo, se afla în odaia căzanului, cu mașinistul și un curățitor de mașină, când a pornit aburul pentru punerea în mișcare a mașinei. De-odată însă aburul prea puternic a rupt ventilul țevii principale și a crepat țeava curgând un nor gros și ferbinte în atelier și a trântit la pământ pe student și pe cei doi lucrători, opărindu-i așa de rău, că tânărul student a murit în ziua următoare, iar pe cei doi, dați în grija medicală, medicii n'au nici o nădejde de a-i scăpa, fiind și arsurile lor de moarte.

— În *Lupeni* în baia numită Sf. Stefan umblând un băieș cu lumina în apropiere de o ramură laterală ce fusese cam părăsită, gazul de pe fundul băii a luat foc și a omorât trei oameni și pe unul l'a rănit greu.

Turnul bisericii din Balșa a fost lovit Dumineca trecută după amiază de fulger. Fulgerul a atins crucea plecându-o nițel pe spate apoi a despiciat coperișul de șindilă producând o spărtură de lungimea și lărgimea unei scânduri. A intrat apoi schintea în lăuntru în turn, coborîndu-se pe un căprior de Brad a turnului rupând în două căpriorul și făcându-l tot țândări mărunte, cu cari a umplut clopotnița. Să pare că schintea s'a împărțit apoi în două, căci a coborît pe amândouă dungile dinainte a turnului, aruncând jos petri și tencuială de pe el. Jos la țitina ușii a despiciat stêlpul de lemn, sfărâmându-l.

Norocul oamenilor că n'a fost nimenea la tras de clopote și că turnul n'a luat foc. Și așa paguba e însemnată, trebuind reparat turnul chiar în partea cea mai gîșă, dela cruce în jos până la clopote.

Asil unguresc în Brad. Ministrul de culte a hotărât ca în Brad să zidească un asil de copii, îndată-ce eșind din ex-lex va putea dispune asupra speșelor.

Pentru dl profesor Albu. Dela un bun Român din Brad, binevoitor al dlui Albu, primim următoarele șir pe cari stăruie să le publicăm:

„Hunyadvérmege” din Deva într'un număr mai proaspet al său, laudă de nou „patriotismul” dlui profesor Albu din Brad, într'un chip suspect și neliniștor pentru inima unui Român bun, pretinzând a ști, că dl profesor își crește copiii în spirit hotărât unghuresc. Întreb pe dl profesor Albu, pe care îl stimez, nu are d-sa nici un cuvânt față de aceste imbulziri cu laude dela șovinștii aceste foii?”

Pe spir și pe „duhan” au oameii bani, de n'ar avea pentru altceva pentru nimic!... Direcția financiară din Deva a raportat în ședința comitetului permanent din 10 Aug., că în varmeghia noastră a încurs în jumătate asta a anului mai puțin din tot felul de dare numai din spir și din tutun a încurs mai mult și ca în anul trecut!

Morburile de vite s'au ivit de nou în comitatul nostru. Din Zdrapți (pretura Brad) și Furcșoara (pretura Iliei), se semnalează că s'au ivit mai multe casuri de îmbolnăvire la gură și unghii.

Têrgurile de vite sunt oprite în cele mai multe locuri. La Oraștie nu.

Foc în Oraștie. Sâmbătă pe la orele 9 seara am fost alarmați prin strigătele continue: foc, foc! A ars pentru a doua oară depositul de bere a a-lui Schulleri.

Norocul că n'a bătut vînt, pomperii au grăbit la moment în fața locului precum și miliția multă aflătoare din întemplantare numai pe-acl, și focul a putut fi localizat. Paguba nu e mare. Au ars mai multe șoproane și butoaie goale.

Convocare. Domnii subscriitorii de acții ai înființării institut „Jiana” societate pe acții în Petroșeni, conform §-ului 154 al articolului de lege XXXVII. din anul 1873. — avînd în vedere, că la l-a adunare generală constituantă fostă desfițată pe 30 Iulie st. n. 1903 nu s'au prezentat în număr de ajuns, spre a aduce concluse valide — așa prin aceasta se invită de nou la adunarea generală constituantă, care se va ținea în Petroșeni la 29 August st. n. la 10 ore antemeridiane în localul Wagner, fără privire la numărul celor prezenți. Program: 1. Deschiderea adunării generale prin președintele fondatorilor și alegerea unui președinte și notar, ad hoc și 2 scrutinători. 2. Constatarea subscrierei capitalului fundațional și solvirilor făcute conform prospectului; 3. Pertractarea și facerea statutelor; 4. Decidere asupra constituirii societății 5. Alegerea direcțiunii; 6. Alegerea comisiunii de supraveghiere; 7. Darea absoluturilor Fondatorilor. Din ședința fondatorilor ținută la 25 Iunie 1903 st. n. Fondatorii.

Tunar nenorocit. La manevrele din jurul Devei, în 14 Aug. un tunar a nimerit naintea țevii tunului chiar în clipa când aceasta s'a scobozit. I-a zdrobit un obraz și i-a pârilit un ochiu.

Popa Basarabă... „G. Tr.” i-să scie din Deva: La liturghia ce s'a slugit în câmp în dimineața zilei (de 18 August ziua Impăratului) a eșit multă lume, ba s'a prezentat și popa Basarabă din Romos și tocmai când spanul era să meargă să salute pe comandantul de corp din Sibiu, popa se apropie de el și întinzându-i mâna l'a întreat: ce mai face M. Sa, sănătos e? Tablou!

Câtă rușine ne mai face acest preot, și nu se află nimenea să-l înfrăneze!

La negoț! Atragem atenția părinților cu copii cari au absolvat 2—3 clase gimnaziale asupra cererilor de învățări ce publicăm pe pagina din urmă a foii. Oamenii cumiști sunt, cari își dau copiii la negoț!

Au viitor cu mult mai frumos în mijlocul poporului nostru decât pregătindu-se pentru câte-o carieră săracă „intelectuală”.

Imbrățișați, Români, cu fiii vostri comerțului! Așa ne strigă azi tare glasul timpului. Și, o, ce puținii îl auzim!

Mulțumită publică.

Reuniunea română de cântări din Oraștie a binevoit a da în ziua de Sf. Ilie (2 Aug.) 1903 un concert la scările din Ferede, al cărui venit curat a fost destinat pentru bisericile din Ferede și Gelmar.

Resultatul moral al concertului la constatat numerosul și alesul public present prin bogatele aplause la adresa corului, compus în mare majoritate din țerani, așa că aproape toate piesele au trebuit repetate.

Mulțumind din inimă tinerei Reuniuni și bravului ei conducător, dl inv. Ioan Branga, pentru marimia cu care au ostenit în favorul bisericilor noastre lipsite, constatăm, că venitul brut al concertului și petrecerii ce a urmat, a fost de Cor. 358.64, iar cheltuielile au fost de Cor. 203.34, rezultând venit curat de Cor. 158.30, care s'a împărțit în părți egale (à cor. 79.15) la bisericile din Ferede și Gelmar.

Peste prețul de intrare (de cor. 1.30) au binevoit a suprasolvi:

P. O. D. Ioan Papiu, protopresb. Sibiu 10 cor., Dr. I. Margita, adv. Geoagiu, Ioan I. Vulcu, comerc. Oraștie câte 8 cor. 70 fil., R. Hofbauer, propr. Geoagiu 5 cor., S. Mihai, stud. 3 cor. 70 fil. N. Mihăilă, propr. Vinerea și I. Iancu, preot Turdaș câte 3 cor. 40 fil., D-na Ana Adamovici, Bobalna 3 cor. 50 fil., Virgil Vlad, Oraștie 3 cor., P. Herlea, Cugir 2 cor., 80 fil. C. Fekete, protopretor Geoagiu 2 cor. 70 fil., Iosif Indrieș, Băcăint 2 cor. 40 fil., V. Domșa, Oraștie 2 cor. 10 fil., I. Găzdău, Homorod 2 cor., Elisa Cismaș, Gelmar 1 cor. 50 fil., D. Reisner, Geoagiu, P. Truca, Romoșel, Ruszuly I. Geoagiu, Barcsay L., Dr. V. Bologa, Sibiu, G. Burzan câte 1 cor. 40 fil. A. Dubleș, Romoșel 1 cor. 10 fil., G. Muntean, Blaj, C. Cristea, Bozeș, I. Herța, Oraștie câte 1 cor., A. Roșu 90 fil. Salamon Andor, Bercsenyi S., Spăl I., Maior Czako K., Sándor L., Ringler I. Fried Eszkelesz, Rónay-Hațeg, Dt. Forgách B., Dr. Mendel M., Emanuil Beșa, Duma, Em. Maxim, Max. Grecu câte 70 fil., Em. Bogdan 60 fil., Oct. Săbău, I. M., căpitan Banciu, P. Dămian, Iosif Hanches, V. Botean câte 40 fil., X. 20 fil., N. Șinca A. Basarabă câte 10 fil., capela lui Gogi din Oraștie 10 cor.

Primească marinimoșii donatori cele mai sincere mulțămite.

Gelmari-Ferede, 9 August n. 1903.

I. Popovici, Danil Pop, paroch in Gelmar. adm. par. in Ferede.

MAI NOU

— Prințesa Maria a României a dat în 18 Aug. n. naștere unui fiu. Bucurie mare în toată România, că perechea moștenitoare are acum două fete și doi feciori. Cel mare e Carol. Pe cest mic ci-că-l vor bateza Nicolae și naș îi va fi țarul Rusiei!

— Un ziar din Roma are știrea, că M. Sa Impăratul Francisc Iosif și-ar fi exprimat de nou dorința de a ab-zice de tron.

— Maestatea Sa e în Pesta și Vineri (21 Aug.) a început ascultarea bărbaților politici, câte 2—3 pe zi, se crede că Duminecă va isprăvi ascultările și se va decide. Dintre Kossuthiști nu e ascultat nimenea. Ci-că toți sunt de părere, că ceva concesiuni să se facă unghurilor în armată, că altfel nu se vor găsi bărbați cari să se angajeze a forma noul guvern

Ziarul semioficios „L'Independence Roumaine” din București întărește zvonul, că Germania, Anglia, Austro-Ungaria și Italia, vor să dea României misiunea de a intra cu armata în Bulgaria și a sufoca revoluția la casă ca Bulgarii nu s'ar astâmpăra cu agitațiile lor în Macedonia.

De închiriat

Să exarendează din mână liberă ospătăria

„La pomul verde“

din Strada morii Nr. 3 începând cu 1-a Octomvrie n. a. c. dimpreună cu mobiliarul necesar, eventual fără el.

Doritorii a să adresa la

Iosef Schönhardt

ospătar în Orăștie.

Strada-Morii Nr. 3.

CONCURS.

La subscrisul se poate ocupa imediat postul de

adjunct notarial

pe lângă un salariu lunar de 30 coroane inclusive cost și cuartir, — fără spălatul rufelor.

A se adresa la:

Candin Cristea.

not. cercual.

în Bozes, u. p. Algyógy.

UN

harnic comis,

specialist în manufactură, detailleur dibaciu, află imediată aplicare la dnii **Ioan Comșia & Fiu, Seliște.**

Condițiuni, după împrejurări, foarte favorabile.

Sz. 1023—1903. kir. végrh.

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. és 120. §§-ai értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szászvárosi kir. járásbíróóság 1902. évi V. 843 számú végzése következtében Dr. Vlad Áurél szászvárosi ügyvéd által képviselt „Ardeleana“ pénz- és hitelintézet részvénytársaság és végrehajtató javára Teakoi Szimion és tsai nagy-denki lakosok és végrehajtást szenvedettek ellen 110 K s jár. erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján felül és lefoglalt és 2322 Koronára becsült következő ingóságok, u. m.: ökrök, tehének, borjúk, juhok, sertések, szekerek, buza, széna, szalma, égetet téglá és lóvak nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a szászvárosi kir. járásbíróóság 1903. évi V. 289/6 sz. végzése folytán L. 59 K tőkekövetelés ennek 1900. márczius 14-től járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 22 K 52 fillérben biróilag már megállapított, valamint ezuttali 6 K 40 fillér árverés kifizetési költségek erejéig Nagy-Den-

ken adósok lakásán leendő eszközlésére 1903. évi szeptem. hó 3-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §§-ai értelmében esetleg becsáron alul is, azonban csakis készpénzfizetés mellett, fognak a legtöbbet ígérőnek eladatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták, s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik. A befolyandó vételár pedig birói letétbe fog helyeztetni.

Kelt Szászvároson, 1903. évi augusztus hó 11 napján.

Rác Árpád

kir. bir. végrehajtó.

4537 sz. 1903 tkvi.

Arverési hirdetmény kivonata

A dévai kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy „Ardeleana“ pénz-intézet végrehajtónak Vojka Angyel vormágai lakos végrehajtást szenvedő elleni 160 K s jár. iránti végrehajtási ügyben az 1881. LX. t.-cz. 144 §. alapján a 146., 167. §§. értelmében a dévai kir. törvényszék a dévai kir. járásbíróóság területén levő és Vormága községben fekvő a vormágai 104 sz-

tjkyben A + 1 rsz. 276. 277. 277/a. hrsz. 340 K. 2 rsz. 817/1 hrsz. 6 K. 3 rsz. 948 hrsz. 18 K. 4 rsz. 1132 hrsz. 3 K. 5 rsz. 1176 hrsz. 15 K. 6 rsz. 1303. 1304. hrsz. 19 K. 7 rsz. 1337 hrsz. 11 K. 8 rsz. 1341. 1349. hrsz. 28 K. 9 rsz. 1642 hrsz. 9 K. 10 rsz. 1688. hrsz. 9 K. 11 rsz. 2867. hrsz. 61 K. 12 rsz. 2880/1. hrsz. 59 K. 13 rsz. 3076. hrsz. 49 K. 14 rsz. 3121/2. hrsz. 19 K. 15 rsz. 3213/1. hrsz. 28 K. 16 rsz. 3527 hrsz. 13 K. 17 rsz. 3541. hrsz. 23 K. 18 rsz. 3549. hrsz. 17 K. 19 rsz. 3811/2. hrsz. 5 K. 20 rsz. 3884/1. hrsz. 10 K. 21 rsz. 3945. hrsz. 23 K. 22 rsz. 3972. hrsz. 12 K., a Pogyán Angyel nevéen álló 114 sztyk. A + 1 rsz. 304. 305. hrsz. 1/4 része 94 K. 2 rsz. 521. hrsz. 1/4 része 8 K 50 fill. 3 rsz. 694. hrsz. 1/4 része 5 K. 4 rsz. 957. hrsz. 1/4 része 5 K. 5 rsz. 1103. hrsz. 1/4 része 2 K. 7 rsz. 1175. hrsz. 1/4 része 50 fill. 8 rsz. 1202. hrsz. 1/4 része 5 K. 9 rsz. 1212. hrsz. 1/4 része 20 K. 10 rsz. 1256. hrsz. 1/4 része 4 K. 11 rsz. 1329. 1330. hrsz. 1/4 része 12 K. 13 rsz. 2790. hrsz. 1/4 része 2 K. 14 rsz. 3123. 3124. 3125. 3126. hrsz. 1/4 része 92 K. 16 rsz. 3474/1 hrsz. 1/4 3 K. 17 rsz. 3553. hrsz. 1/4 része 10 K. 18 rsz. 3588. 1/4 része 1 K. 50 fill. 19 rsz. 1104. 1111. hrsz. 1/4 része 25 K ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok, az 1903. évi

október hó 19-ik napján d. e. 11 órakor Vormága községében tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartóznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi nov. 1-én 3333. sz. a helt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. törvényszék, mint telekkvi hatóság.

Déva, 1903. június hó 21-én.

Fábián
biró.

Sz. 1022—1903. kir. végrh.

Arverési hirdetmény.

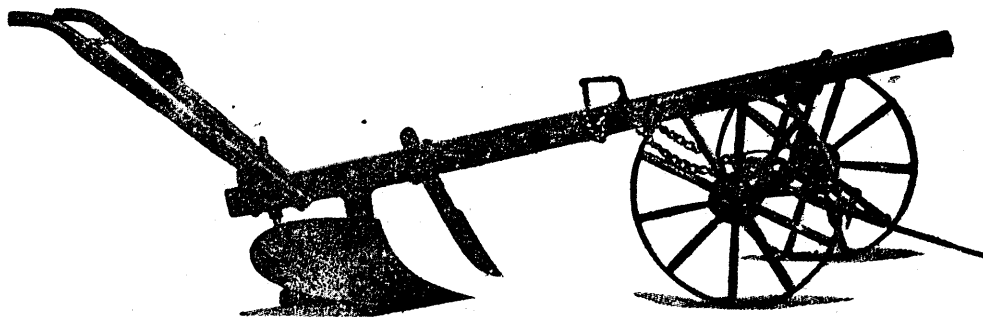
Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. és 120. §§-ai értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szászvárosi kir. járásbíróóság 1902. évi V. 7712 sz. végzése következtében Dr. Vlad Áurél szászvárosi ügyvéd által képviselt „Ardeleana“ pénz- és hitelintézet részvény társaság és végrehajtató javára Sztojka Lázár és társai szászvárosi lakosok és végrehajtást szenvedettek ellen 190 K s jár. erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 960 K becsült következő ingóságok, u. m.: hintó és tehenek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a szászvárosi kir. járásbíróóság 1903-ik évi V. 749/5 sz. végzése folytán 190 Korona tőkekövetelés ennek 1892. 2/VI-től járó 6% kamatai 1/3% váltó díj és eddig összesen 3 kor. biróilag már megállapított, valamint ezuttali 5 K 40 fillér árverés kifizetési költségek erejéig Szászvároson adósok lakásán leendő eszközlésére 1903. évi augusztus hó 26 napjának délelőtti 11 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §§-ai értelmében esetleg becsáron alul is, azonban csakis készpénzfizetés mellett, fognak a legtöbbet ígérőnek eladatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták, és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik. A befolyandó vételár pedig birói letétbe fog helyeztetni.

Kelt Szászvároson, 1903. évi aug. hó 11 napján.

Rác Árpád
kir. bir. végrehajtó.

Cele mai bune pluguri

sunt azi așa numitele „*Pluguri de Bacica*“, lucrate din **renumitul și neîntrecutul fer de Stiria.**

Părțile de lemn sunt din material sănătos, lemn tare, trainic. Plugurile aci recomandate să pregătesc în Orăștie sub supraveghierea mea proprie și așa pot mijloci reparări ori schimbări mai mărunte, fără cheltueli, aicea.

Pluguri de probă dau bucurosi celor-ce doresc, și neplăcând-le primesc înapoi.

Prețul (afară de rotile) 20 cor. unul.

Recomand cu toată stăruința aceste pluguri tuturor economilor nostri! — **Venzătorilor: rabat.**

Ioan I. Vuleu

Orăștie.

CÂND

VENIȚI LA ORĂȘTIE

nu uitați a cerceta

pentru trebuințele ce aveți D-Voastră următoarele firme:

Depositul de haine gata și mare croitorie vieneză alui
SIMION CORVIN jun.
drumul țerii.

Prăvălia de manufactură și deposit de păpuși gata alui
GEORGE BACIU
în piață.

Prăvălia de manufactură alui
ION LĂZĂROIU
în piață.

Noua prăvălie mixtă a lui
IOAN ROB
piața-poliției.

Primul depou de pește sărat de toate sortele, alui
VASILIE N. BIDU
în Orăștie.

Prăvălia de opinci și pielărie a lui
PETRU BANCUI
în piață.

Măcelăria lui
SIMION CĂRPINIȘAN
în Piața-mare.

Cel mai elegant atelier de frisat, și tuns alui
IOAN ANDRESCU
piața-poliției.

Măcelăria lui
AUREL PAPIU
piața poliției.

Institut funebral
BARCSI J. și G. BRASSAI
în Orăștie.

Atelierul de mäsăr (têmplar) și deposit de mobile și cosciugnri alui

DUMITRU MARTIN
str. Căstăului

Croitoria lui
IOAN MUNTEAN
drumul țerii

Atelierul de păpucărie alui
ION LĂZĂROIU
drumul țerii.

Ferăria lui
ILIE LĂDARIU
Drumul-țerii (l. bis. gr.-or.)

Atelierul de păpucărie alui
IOAN VĂRMĂGEAN
lângă spitalul mil.

Rotăria lui
NICULAE FILIMON
dr. țerii (l. bis. gr.-or.)

Atelierul de păpucărie alui
IOAN TOMUȚA
piața-poliției.

Atelierul de păpucărie alui
ANDREI CARAȘCĂ
Str. Berăriei

Un învățăcel.

Care să fie din o familie bună, și să aibă 1—2 clase civile, reale sau gimnasiale, pe lângă întreaga întreținere, să primește momentan în prăvălia cu mărfuri de modă și manufactură a subscrisului

Iulius Popovici.

comerciant

Hațeg.

Învățăcel de prăvălie.

În prăvălia de manufactură a subscrisului se primește un învățăcel din casă bună, care să aibă 2—3 clase gimnasiale ori reale, și să cunoască cât se poate și limbile germană și maghiară.

Condiții favorabile.

Ioan Lazaroiu,

comerciant.

Orăștie (Szászváros).

2 învățăcei!

În prăvălia de manufactură și fer a subscrisului se primesc numai decât

doi învățăcei,

cu condițiuni foarte favorabile.

Pe lângă limba română se recere să înțeleagă și limbile maghiară și germană.

A se adresa subscrisului:

George Ivașcu

comerciant în Abrud.
(Abrudbánya.)

2—3